

**R.P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, É Societate Iesv, Jn
Collegio Romano Eivsdem Societatis Olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Dispvtaiones
Scholasticae, & Morales, De virtute, & ...**

Lugo, Juan de

Lvgdvni, 1666

II. Vtrùm peccata redeant, vel possint redire, quoad debitum pœnæ. Vbi,
An peccato veniali correspondeat pœna æterna in inferno.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82358](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82358)

hic causa vnionis anime cum corpore, sed potius e contra, non debere animam intelligi maculata prius natura quam vnatur, sed potius e contra prius natura vnita, quam maculetur: in tempore autem antecedenti, licet non posset intelligi prius natura vnita de presenti, quam maculata: deberet saltem intelligi prius veniendi saltem de futuro, quam maculata: quia vnio vel præsens, vel saltem futura est causa maculæ; in ipso autem instanti vnionis, cum non posset prætelligi ad maculam vnio vt futura, quia iam non est futura, necesse est prætelligi vnionem vt præsentem. Exemplum habes manifestum in scientia visionis Dei: nam licet sit ab æterno prius tempore, quam obiectum; sed tamen semper præsupponit obiectum saltem vt futurum: in ipso verò instanti quo ego operor, non præintelligitur scientia Dei prior natura, quam mea operatio, sed e contra mea operatio præsens prior, quam scientia Dei, quia mea operatio tunc non potest præsupponi vt futura, debet ergo præsupponi vt præsens; non ergo bene arguitur: scientia Dei potuit esse prius tempore, quam mea operatio, ergo etiam in instanti, quo operor, potest intelligi pro priori natura Deus cum scientia mea operationis: hoc inquam, non sequitur, quia scientia Dei non est causa mea operationis, sed potius e contra mea operatio est aliquo modo oratio scientiæ Dei. Ita similiter in presenti non bene argueretur à prioritate temporis ad prioritatem naturæ.

De probabilitate vtriusque solutionis iudicium relinquo Lectori: mihi tamen magis placet prior, iuxta quam dicendum esset ad vltimam instantiam supra factam, si ea anima, tempore quo peccauit Adamus, esset vnita Verbo, & postea dimittenda esset, & vnica alicui corpori producendo per naturalem generationem ex progenie Adam, nunc quidem tempore vnionis cum corpore fore maculandum, non verò tunc, quando Adamus peccabat, nunc autem quando contrahit maculam, diceretur peccasse in Adamo, non tamen diceretur Verbum peccasse, quia hæc anima non peccauit, prout tunc existens, sed secundum id, quod nunc habet, quatenus cogitamus ita se habere nunc, ac si tunc habuisset eandem existentiam, & statum, quem nunc habet, & tunc cum hoc ipso statu peccasse, quare diceretur hoc suppositum creatum, quod nunc est, peccasse tunc moraliter, non illud, quod tunc erat: rursum tunc non diceretur vere: hoc suppositum peccat, sed suppositum futurum huius anime peccat nunc moraliter, & in eodem sensu diceretur: hæc anima quo nunc est vnita Verbo, non secundum statum, quem nunc habet, sed secundum eum, quem postea habebit, intelligitur moraliter nunc peccare, id est, ita habebitur postea odio, ac si nunc existeret in illo supposito, & peccaret, quod quidem non videtur repugnare cum statu physico, quem tunc haberet propter rationem supra positam.

Vltimo obiici solet contra conclusionem exemplum commune meritorum, quæ possunt bene mortificari per peccatum, & postea resurgere, ergo similiter posset peccatum mortificari per gratiam, & postea reuiuiscere per peccatum subsequens. Solutio, constat ex dictis, merita enim non tolluntur, vel extinguuntur, sed verè remanent in acceptatione diuina; ideo possunt reuiuiscere, peccata verò non solum mortificantur, sed tolluntur, & extinguuntur: alioquin non condonarentur, sed suspenderetur eorum effectus: ideo non possunt reuiuiscere, si verè condonentur. Quomodo autem merita de facto non extin-

gnantur per peccatum; dicendum est *disputatione sequenti*.

SECTIO. II.

Vtrum peccata redeant, vel redire possint quoad debitum pœna Vbi. An veniali corripsondeat pœna eterna in Inferno.

EX iis, quæ diximus de reditu culpæ, facilis est resolutio præsentis dubij de reditu pœnæ. Si enim loquamur de possibili, negat Vasquez in præseni, qui iuxta sua principia, cum doceat nunquam remitti peccatum, vel pœnam peccati sine intrinseca mutatione hominis, consequenter docet non posse redire reatum pœnæ: quia Deus non potest facere vt ille qui non erat dignus pœna, sit dignus, nisi reuiuiscat culpa præterita, quod fieri non potest. Alij tamen communiter dicunt, posse redire reatum pœnæ quia antea esset mortificatus, quod etiam tenet Suarez in præseni sect. 2. n. 14.

Vtraque sententia cum distinctione admitti potest: nam si sermo sit de debito pœnæ absolute remissæ, certum est, non posse redire per subsequens peccatum; quia illa non esset pœna secundum peccati, vt suppono, sed prioris, vt sic autem iam erat omnino remissa, ergo non potest amplius deberi. Secus autem esset, si fuisset remissa solum sub conditione; tunc enim posito secundo peccato reuiuisceret omnino: potuit namque Deus condonata culpa, nolle condonare pœnam etiam æternam, vt suppono; potuit item nolle condonare pœnam absolute; sed solum sub conditione; si iterum non peccat homo: quo casu interim debitum pœnæ esset mortificatum, sed non extinctum: & posito secundo peccato reuiuisceret idem omnino debitum, in hoc enim nulla est repugnantia in ordine ad potentiam absolutam.

Dices: repugnat, quod ablata culpa, homo sit dignus pœna, sed in prædicto casu supponitur remissio absoluta culpæ, ergo non potest manere debitum pœnæ: Respondeo negando maiorem: nam de facto ablata culpa veniali, remanet debitum alicuius pœnæ temporalis, & quando iustus moritur, tollitur in ipso primo instanti mortis omnis culpa venialis, vt supra vidimus, & tamen manet debitum totius pœnæ exsoluendæ in purgatorio. Similiter potuisset remitti culpa mortalis, & non remitti debitum pœnæ: multoque magis posset remitti pœna solum sub conditione, licet culpa remittatur absolute.

De facto tamen pœna non remittitur eo modo sub conditione, sed omnino absolute, atque ideo reuiuiscit per secundum peccatum, vt constat ex auctoritatibus Gelasij, & Prosperij supra adductis, sectione præcedenti, quæ magis clare loquuntur de reatu pœnæ, quam de reatu culpæ: & colligitur potissimum ex modo loquendi sacre Scripturæ, & Conciliorum, quæ simpliciter, & absolute dicunt, remitti peccata, & remitti pœnam: quod enim sub conditione solum remittitur, non remittitur simpliciter, & absolute, neque omnino tollitur, aut extinguitur, sed suspenditur. Ratio item congruentiæ desumitur ex ipsa natura gratiæ, quæ cum sit vera amicitia cum Deo, videtur aliquo modo exigere talem modum remissionis absolutæ, & non solum conditionatæ interim dum homo non iterum peccat. Negare tamen non possumus, quin Deus potuisset vt suo iure, & condonare pœnam solum sub conditione: quare merito Gelasius Papa in verbis citatis, attulit pro ratione huius veritatis clementiam diuinam: quasi insinuans, totum hoc

hoc non tam ex aliqua necessitate quam ex clementia diuina ortum habuisse.

33. Contra hanc communem doctrinam est etiam communis obiectio, quia remissa culpa peccati mortalis, remanet solum reatus aliquis pœnæ temporalis; si autem adueniat aliud peccatum mortale, quod non remittatur ante mortem; tunc prius peccatum puniatur etiam in Inferno pœna æterna; ergo reus pœnæ æternæ debet primo peccato, quæ iam fuerat remissa.

34. Hæc difficultas ferè est eadem cū illa, an, & quomodo peccatum veniale coniunctum cum mortali puniatur pœna æterna, de qua questione agunt Theologi in 1.2. quest. 87. & aliqui negant simpliciter, puniri in æternū, quia puniretur ultra cōdignū. Ita Scotus, Gabriel, Maior, Almainus & alij quos refert ibi tr. 13. disp. 15. sect. 11. quia à fortiori idem dicat de pœna peccati mortalis remissi quoad culpam, non esse æternam, sed aliquando finiri.

Maia vi.
Matc. 9.

Hæc sententia, licet ab aliquibus censeatur probabilis, mihi semper durissima est: Videtur enim contra communem fidelium sensum, quia acerbiter pœnarum inferni concipiunt cum perpetuitate in eodem tenore, sine vlla spe refrigerij, aut diminutionis. Quod videtur colligi ex c. vlt. Maia & Marci 9. vbi de damnatis dicitur, quod *vermis eorum non moritur, & ignis eorum non extinguatur*. extingueretur autem fortasse magna ex parte, si pœnæ pars aliquando finiretur, & per consequens pœnæ illius damnati magna ex parte mitigaretur, & minueretur post illud tempus, atque ideo non essent ita expertes solatij, & lenimenti in suis pœnis damnati, sicut à fidelibus prædicantur, & concipiuntur: imò & à Sanctis Patribus. Sufficiat vnus Augustinus in Psal. 105. col. 2. vbi proposito dubio, an illa pœnæ aliquando mitigentur? Respondeo, mitigari quidem comparatione facta ad alios, qui minùs tolerabiliter cruciantur, quam alij: non tamen ita mitigari, vt quam quisque semel expertus est, pœna mitior fiat: & adiungit ratione his verbis, *Aliquis vero mitigari eam, cui traditur est pœnam, vel quibusdam interuallis habere aliquam pausam, quis audacter dixerit? quandoquidem vnam stillam diues ille non meruit.*

August.

35. Communis ergo, & verior sententia affirmat, eam pœnam futuram esse æternam. Ita S. Thomas supra question. 87. art. 1. & 1.2. quest. 87. art. 5. ad. 2. & in 4. distinct. 16. quest. 2. artic. 1. & distinct. 21. quest. 1. art. 3. questione. 3. vbi idem docet de peccato, quod fuerat remissum quoad culpam, licet de hoc aliter videatur sentire distinct. 22. quest. 1. art. 1. ad. 5. vbi tamen aliorum solum sententias referre videtur. Cum Sancto Thoma sentiant ferè omnes Theologi, quos congerit Salas vbi supra. Sed tamen non consentiunt in ratione huius communis doctrine reddenda. Si enim pœna æterna erat iam absolute remissa; difficile est explicare, quomodo iterum redeat non redeunte culpa, quod difficilius est in peccato veniali, cum hoc non fiat grauius ex adiunctione ad mortale, & aliunde ex se non sit dignum pœna æterna.

36. P. Vasquez in 1.2. disput. 141 in fine probat ab absurdo, quia iuxta sententiam contrariam possemus orare pro damnatis, vt eorum pœna temporalis citius finiretur. Verum hæc ratio facile solueretur à Scoto: sicut enim nunc non possumus orare pro illis, vt eorum pœnæ remittatur; ita neque in sententia contraria possemus orare, vt finiretur, quia iuxta statum suum debent in omnibus iudicium sine misericordia sustinere.

Aliter probat idem Vasquez ibi. Quia ad hoc, vt remittatur reatus pœnæ à Deo, nõ satis est pati vt-

cumque, sed satisfaciendo; satisfactio autem habet aliquam rationem meriti, atque ideo debet esse accepta, & grata Deo, quod non potest habere passio damnati, qui est extra charitatem, & in odio Dei; ergo quantumcumque patiatur, non sufficit, vt remittatur ei reatus pœnæ.

Hæc ratio videtur omnino inefficax ad propositum: tunc enim non agimus de remittendo reatu pœnæ, sed de extinguendo per solutionem totius pœnæ debitæ: quamvis ergo ad remissionem reatus necessaria sit satisfactio orta ex charitate, &c. sed tamen, vt debitum illud extinguatur sine remissione, sed per adequatam satisfactionem debitæ pœnæ, non videtur necessaria gratia, sed par quantum homo debet vt patet in exemplis humanis tam in debito pecunie; quam in debito pœnæ.

Alij probant, quia nulla passio, aut solutio pœnæ videtur sufficere, nisi Deus eam acceptet; Deus autem à damnatis non vult eam acceptare, quia non vult eis facere gratiam; Ideo non prodest illis quidquid patiuntur ad extinguendum debitum. Hæc etiam ratio est inefficax, quia non videtur esse in potestate Iudicis acceptare, vel non acceptare pœnam, quam reus propter delictum patitur ex ipsius Iudicis sententia: quomodo enim potest reus ex imperio principis flagellari propter delictum, & tamen Princeps dicere, nolo acceptare hæc flagella in pœnam illius delicti? Posset sanè Deus torquere damnatum pro suo dominio, & potestate, sicut posset etiam torquere innocentem sine respectu ad delicta, & tunc posset non acceptare illum dolorem pro pœna peccati, sed tamen si Deus velit torquere illum propter peccata, non potest non acceptare illam pœnam pro peccatis: hæc enim acceptatio nihil aliud est quam velle, vt illa pœna sit pro peccatis. Si ergo illa est pœna æqualis, non poterit iam Deus exigere aliam secundam pœnam, vt pœnam: iam enim extinctum est omne debitum pœnæ per passionem adequatam illius.

Communior solutio est, peccatum veniale per se loquendo mereri pœnam temporalem, sed tamen pœnam illam per accidens fieri æternam per cōiunctionem ad mortale; quia culpa venialis non potest remitti sine mortali: perseverante autem culpa debet perseverare pœna; tandiu enim manet culpa debet perseverare pœna; tandiu manet culpa. Hæc ratio ne vitur S. Thomas, & alij communiter: sed reuera difficilis est, nisi explicetur. Primò quia hæc ratio moralis ad summum probat de pœnæ peccati venialis non dimitti quoad culpam in hac vita, non autem probat de pœna illius peccati, siue mortalis, siue venialis, quod iam fuerat remissum quoad culpam in hoc enim non manet culpa, & tamen durat pœna in æternum in Inferno. Præterea etiam in peccato veniali, non dimisso quoad culpam difficile est quod puniatur perpetuò, eo quod culpa duret perpetuò, nã vel sermo est de culpa actuali, vel de habituali. Et quidem actualem certum est non durare, cum sit præterita: habitualis verò non videtur digna supplicio; cum enim culpa habitualis non sit voluntaria nisi in causa, non est digna maiori supplicio, quam fuit causa: sicut actus exterior non addit demeritum, vel pœnam supra pœnam actus interni, vt suppono ex materia de actibus humanis, & dicam infra disput. 24. sect. 4. quia solus est voluntarius in causa: non ergo debet homo puniri, quia habet culpam habitualement, sed quia peccauit actualiter; ergo perseverantia culpa habitualis non debet augere pœnam: alioquin qui peccauit actualiter, & postea habuit maculam habitualement per mensem, puniretur postea cæteris paribus, plusquam ille, qui fuit in peccato habitu-

bituali per hebdomadam; quod nemo conceder, quia peccatum habituale neque est materia punitionis, nec reprehensionis, nisi in causa; vel nisi sit noua culpa propter nouam obligationem, quam aliquando habemus procarandi remedium, & penitendi. Quod ad propositum parum refert, quia licet in inferno ipsa impenitentia esset nouum peccatum, sed tamen peccata quae ibi committuntur non puniuntur, quia sunt extra viam, & ideo non sunt obiectum punitionis. Restat ergo semper explicandum, quomodo per accidens ex coniunctione ad mortale fiat aeterna poena illa, quae debet esse temporalis.

Dupliciter ergo potest haec perpetuitas explicari supponendo, id fieri ratione illius status, qui ex se petit uniformitatem in penis sine mitigatione, posset autem hoc ipsum dupliciter executioni mandari sine iniuria damnatis. Primum, quia potest Deus ita attemperare illam poenam aeternam peccati venialis, vt re ipsa non excedat in morali aestimatione poenam temporalem, quam aliis patitur: potest enim esse adeo remissa illa aeterna poena, vt aequiualeat poenae intensissime vnus anni, v. g. nec enim ex terminis videtur repugnare, quod in ordine ad aestimationem moralem possit adaequari aliquid aeternum per aliquid temporale: vt in materia praemij maius praemium, & appetibilis videtur visio Dei per mille annos, quam visio praemij aeterni per aeternitatem: cur ergo similiter non poterit cogitari aliqua poena aeterna, quae tamen non sit maior moraliter, quam alia temporalis vt si homo per aeternitatem pateretur dolorem aliquem valde remissum, non videretur grauior poena moraliter quam pati per multa annorum millia acerbissimos dolores, & cruciatus: quare cum damnatus aliunde debeat propter mortale pati perpetuo in Inferno, non videtur ei fieri iniuria, si poena acerbissima temporalis, quam debet per aliquot annos pro venialibus, commutetur ei in aliquod modicum augmentum aeternae poenae.

Dices non videri hoc modo satisfieri, quia illa aeternitas poenae, si attentè consideretur, nullā aliam acerbitate potest compensari, si enim posset aequiualeat poena acerbissima mille annorum alicui poenae aeternae: posset etiam eidem omnino poenae aeternae aequiualeat eodem modo qualibet pars illius poenae temporalis, v. g. per horam vel per quadratem, vel per ictum oculi: nam si ista pars non aequiualeat toti illi poenae modicae aeternae, ergo solum aequiualeat parti aeternitatis: ergo tota poena acerbissima mille annorum solum aequiualebit totae parti aeternitatis illius alterius poenae, quae sunt horae, v. g. vel quadrantes in illis mille annis, eadem enim est ratio de omnibus, ac de singulis horis, v. g. pro singulis horis huius poenae acerbissime correspondebunt millia millium annorum illius alterius poenae. Cum autem horae, & quadrantes in hoc tempore finito, sint etiam finitae: consequens est, vt millia millium annorum correspondentium alterius poenae sint etiam finitae, per consequens non adaequent aeternitatem, fatendum ergo est aeternam poenam nunquam posse mortaliter adaequari per poenam aliquam temporalem.

Respondet negando sequelam: & ad calculationem positam dicimus, si homo deberet non mille annos, sed 500. tunc responderet illis poena etiam aeterna, sed dimidio minor, quam illa, quae responderet pro mille annis: non ergo responderet dimidia in duratione, sed dimidia in acerbitate: nam si cui se haberent 500 ad mille; ita poena aeterna respondens pro 500. annis, haberet se ad poenam aeternam correspondentem pro mille: poena itaque

P. Ioh. de Lugo, de Penitentia.

500. annorum non aequiualeat toti poenae aeternae, quae responderet poena mille annorum, nec etiam aequiualeat parti aeternitatis, sed dimidiæ parti illius poenae aeternae, non dimidiæ quoad durationem, sed dimidiæ quoad acerbitatem.

Secundò, & aliter, & fortasse magis ad mentem S. Thomae, & communis sententiae possumus hoc explicare ex perseverantia culpe, ratione cuius poena continuatur sine fine: ita tamen vt sermo sit non de perseverantia culpae habitualis vtrumque, sed de perseverantia etiam in effectu, quatenus damnatus non solum non dolet de peccato praeterito, siue veniali, siue mortali, sed veller, si posset, iterum illud committere ex odio, quod habet contra Deum, quae culpe perseverantia videtur impedire solutionem totalem poenae: poena enim temporalis ex natura sua ordinari solet ad correctionem etiam delinquentis, vt per supplicij dolores melius agnoscat turpitudinem sui delicti, & vt dolor ipse aperiat oculos, quos clauserat culpa. Ad hoc quippe iubet Princeps flagellari reum non solum ad exemplum aliorum, sed etiam ad correctionem ipsius rei, vt melius & firmitus resipiscat: quod si reus inter flagella ipsa clamer approbando semper quod fecerat, & animum suum ostendendo redeundi ad idem delictum, si posset, merito sanè verbera continuarentur, & multiplicarentur, quia lex praescribens certum numerum verberationum intelligitur posita resipiscencia, & poenitentia rei. Ita sanè poena temporalis praescripta peccato veniali vel illa in quam commutatur poena aeterna peccati mortalis remissi, videtur includere semper hanc conditionem, quia vtrique ordinatur etiam ad correctionem peccatoris, vt per dolorem poenae melius agnoscat fedelitatem, & grauitatem peccati. Cum autem in Inferno anima propter vltimum peccatum mortale contraxerit obstinationem in omni peccato, & cordis obdurationem, hinc fit poenam etiam peccati venialis nunquam finiri, quia nunquam inuenitur correctio, & resipiscencia, ad quam ordinabatur: non quia puniatur illa culpa noua obstinationis, & affectus ad peccatum praeteritum, sed quia puniatur culpa praeterita, quandiu non appareat resipiscencia illius. Et hoc est fieri aeternam illam poenam per accidens ex coniunctione ad mortale, quia per se debebat esse temporalis: per accidens autem est, quod detur illa obstinatio propter vltimum peccatum mortale, & ita per accidens continuatur etiam poena peccati venialis in quo differt valde à peccato mortali, hoc enim per se affert poenam aeternam, quia per se affert obstinationem in culpa, & per consequens in terminabilitatem poenae: ac verò veniale per se non affert illam obstinationem, qua solum contrahitur propter mortale, & ideo solum propter coniunctionem ad mortale habet poena illa peccati venialis eandem perpetuitatem.

Haec ratio sic explicata probat pariter de poena peccati iam prius remissi quoad culpam in hac vita, quia datus est etiam de isto peccato coplacet in Inferno, & habet simile affectu erga illud, sicut erga cetera omnia, quae non fuerunt ei remissa, quare merito etiam puniatur perpetuo propter illud, quia illa etiam poena quae ex se ordinabatur ad eius correctionem, inuenit illum semper incorrigibilem, & obstinatum.

Dices videri iniquum, quod obstinatio sit occasio continuandi poenam & supplicij, cum eadem obstinatio sit poena, quam damnatus patitur propter peccata. Quomodo enim ordinantur flagella ad eius correctionem, si ipse ratione status, non potest vlllo modo corrigi, vel resipiscere? Respondet, aliud est, quod

quod dānatus patitur propter mortale, aliud quod patitur propter veniale: pœna enim venialis præscindit per se ab obstinatione contracta per mortale, & ordinatur de se ad correctionem, sicut si aliquis propter delictum priuaretur bonis omnibus; & hic ipse esset prius in carcere propter debitum pecuniarum pareretur sanè carceris incommoda, quandiu non soluit, licet propter coniunctionem cum illo alio delicto esset impotens soluendo, & fieret per accidens diuturnior carceris pœna.

44.

Ad do tamen damnatum non ita esse obstinatum in malo, ut amittat omnem potentiam etiam physicam ad resipiscendum saltem actu naturali: habet enim vere potentiam physicam ad non peccandum alioquin non peccaret in odio Dei: sufficit autem hæc potentia, ut possit pœna peccati venialis ex se ordinari ad eius correctionem, licet certissimum sit nunquam corrigendum. In hoc ergo consistit eius miseria, quod ex vno capite videt malitiam sui peccati, & potest saltem physicè actu naturali eam odio habere; ex alio autem capite propter peccatum mortale priuatur omni auxilio congruo ad resipiscendum etiam naturalem, quare sicut manet ei libertas ad peccandum: manet etiam libertas sufficiens, ut pœna peccati venialis ex se ordinetur ad eius correctionem, licet aliunde certum sit nunquam corrigendum in pœnam peccati mortalis. Quamvis ergo pœna non ordinetur ad correctionem illius, qui nullo modo potest corrigi, ut in amente, vel dormiente, &c. Caterum in eo, qui potest aliquo modo resipiscere valde congruit ordinari pœnam temporalem ad eius correctionem, ut diximus: Est enim pœna sicut reprehensio, aut exprobratio quædam delicti: quare sicut exprobratio in eo, qui potest corrigi, ordinatur ad eius correctionem, & quandiu non vult corrigi, merito continuatur reprehensio, & exprobratio peccati præteriti; ita de punitione dicendum videtur propter eandem rationem.

45.

Dices iterum; ergo fieri potest de facto, ut magis aliquis puniatur in Inferno propter peccata venialia quam propter mortale, quia utraque pœna est æterna; & cum pœna pro mortali sit finita in intensione, poterit tandem æquari, & superari à pœna venialium, si hæc magis, & magis multiplicaretur. Consequens autem videtur absurdum, quia peccata venialia quantumvis multiplicentur, nunquam adæquant vnum mortale in gravitate culpæ, ergo neque in pœna. Respondeo negando sequelam simpliciter loquendo, quia necessitas perpetuitatis pœnæ nullo modo correspondet venialibus, sed soli mortali, cui soli respondet obstinatio, & necessitas perpetuitatis: loquendo autem de pœna sensus non est inconueniens, æqualem respondere multis venialibus, & vni mortali, dū tamen illis correspondeat perpetua per accidens; huic autem per se, quod provenit ex maiori huius gravitate quod fatentur multi apud Grana- do in materia de peccatis *tract. 9. disp. 4. num. 6.* qui eos sequitur. Quod quidem admitti potest iuxta secundam solutionem, nam iuxta primam supra positam non est necesse concedere sequelam etiā de pœna sensus, quia posset ea ita esse remissa, ut nunquam adæquet acerbiter pœnæ æternæ quæ respondet culpæ mortali.

Ex dictis inferitur solutio ad obiectionē initio propositam: negamus enim per secundum peccatum mortale remittere pœnam dimissam prioris peccati mortalis formaliter loquendo: illa enim prior erat per se æterna; hæc autem, quæ nunc datur, est æterna, per accidens: itam pœna illa dimissa erat etiam obstinatio, quæ debebatur propter illud

primum peccatum, nunc autem obstinatio non contrahitur propter illud primum, sed propter posterius peccatum: solum ergo perseverat formaliter illa pœna, quæ iam debebatur, sed tamen manet æterna per accidens propter obstinationem, quæ illi adiungitur, ut iam explicatum est.

DISPUTATIO XI.

De effectu pœnitentiæ in ordine ad recuperationem gratiæ, & virtutum.

SECT. I. An recuperetur gratia correspondens meritis precedentibus.

SECT. II. An merita remittantur in ordine ad idem premium, quod prius debebatur?

SECT. III. Virum per pœnitentiam restituatur etiam gratia antiqua, quæ data fuerat sine meritis.

Hæc est eadem quæstio cum ea, quæ sub aliis terminis solet disputari de remissione meritorum; an scilicet merita per peccatum mortificata, postea per pœnitentiam remittantur? Nam si merita remittuntur in ratione meriti, & eo ipso redeunt habitus gratiæ, & virtutum insuflatum illis meritis correspondentes, qui per peccatum fuerant deperditi. Agunt ergo de hac quæstione Theologi etiam in 1. 2. q. 14. in materia de marito ubi videtur potest P. Valquez *disp. 1. 2. 1. 1.* & in præfati art. 5. & P. Suarez in opusculis relictis, peculiari de remissione meritorum.

SECTIO I.

An recuperetur gratia correspondens meritis precedentibus.

Quod querimus de habitu gratiæ intelligimus etiam de virtutibus insuflis, quæ veniunt cum gratia. Eadem enim est earum ratio, supposita sententiæ communi, quod habitus insuflati virtutum moralium habeant connexionem cum habitu gratiæ, ita ut recedente gratia, recedant, & veniente, veniant cum illa. Est autem duplex gratia, de qua potest queri, an per pœnitentiam recuperetur: altera est, quæ ante peccatum erat iam data ex meritis, altera quæ data fuerat etiam ante peccatum ex opere operato, verbi gratia, per Sacramenta: utraque per peccatum perditur, & de utraque queritur, an per pœnitentiam restituatur; ita ut si homo ante peccatum habebat quatuor gradus gratiæ, partim per Sacramentum, partim per merita comparatos; post pœnitentiam iidem, vel alij quatuor gradus restituatur ultra gratiam, quam in secunda iustificatione per contritionem: verbi gratia, vel per Sacramentum pœnitentiæ accipit? In hac sectione, & sequenti dicemus de gratia acquisita per merita, an redeat. Sectione verò tertia dicemus de gratia quam habuerat homo ex opere operato, an etiam redeat.

Supponimus, per peccatum merita precedentia non mori, sed mortificari; id est, non ita extinguuntur, quin maneat in eo statu in quo possint iterum expedire habere suam operationem, scilicet, perducere hominem ad gloriam: impediuntur, sed non extinguuntur; ergo, & quasi ligantur per peccatum, sed non extinguuntur; retinent enim adhuc vim inferendi premium, si tollatur obex peccati.

Hoc supposito, conveniunt Theologi cum S. Thoma